

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Бегімбай К.М. Тұстану. Оқу құралы. – Астана: ЕҰУ, 2017. –78 б.
2. Мажитова Ш, Есембаева А. Түр-түс атауларының зерттелуі хақында. 2012. – 40 б.
3. Лауланбекова Р. Т. Түр-түс компонентті күрделі аталымдардың танымдық сипаты. Оқу құралы. – Алматы, 2010. – 76 б.
4. Шойбеков Р.Н. Түр-түс атауларының танымдық негізі. Оқу құралы. - Игілік,. – 536-б.
5. Ефимов А.В. Цветографика. Монография, –М.: Искусство, 2005. –192 с.

ӨОК 712.41.3

КАФЕЛЕР ИНТЕРЬЕРІН ЖОБАЛАУДАҒЫ ЗАМАНАУИ ТЕНДЕНЦИЯЛАР

Қалыбек ШолпанБахтиярқызы

kalybek_sholpan18@mail.ru

Л.Н.Гумилев ат. ЕҰУ-нің «Дизайн және ИГ» кафедрасының студенті,
Нұр-Сұлтан, Қазақстан.

Ғылыми жетекшісі – К.М.Бегімбай

Ерте заманнан бастап сауықханалардың, дәмханалардың, мейрамханалардың қожайындары келермендерді дәмді тамақтандыру ғана емес, сонымен қатар демалуға арналған қолайлы және сүйкімді ахуалды құру өзінің мақсаты ретінде есептеген. Бүгін Қарағандыдағы дәмхана немесе осы сияқты басқа қалалардағы мекемелерге келгенде келермен алғашқысында мекеменің стилі мен ішкі құрылыстың дизайнына назар аударады.

Стильді нақты ішкі құрылыстың дизайнына тән көркемдік тұтастық ретінде қарастыру керек. Қазіргі адамдардың сүйкімді уақыт өткізуіне арналған қоғамдық қоректену кәсіпорындары дизайнға тым қатал. Көбінесе ол эксклюзивті болу, тұрақты келермендердің тобына арналған біртума авторлық дизайнын іске асыру.

Қазіргі уақытта мейрамхана мен дәмханалардың ішкі құрылысын безендіруде түрлі стильдердің араласуы, дизайнерлік рәсімдеудің үрдісі өсіп келе жатыр. Бірақ бастапқы рөлді келермен үшін барлық бөлшектердің ойласымы жайлылықты сезінімімен қиылысы алып жатыр. Сонымен қоса мекеменің тағайындалуы (спецификасы) маңызды орын алады. Мысалы, пиццерия үшін дәстүрлі түрде негіз ретінде итальяндық мейрамханың дизайн-жобасы алынады. Этникалық немесе экзотикалық ас үйге арналған мейрамхана болса, ұлттық айырмашылық дизайны құрастырылады.

Қарапайымдылық пен пропорционалдық ұстанымдарын сақтайтын классикалық стиль әрдайым өзекті болады. Салтанатты декор мен жоғары көркемдік жабдықталуға екпін қоятын рококо стиліндегі қоғамдық қоректену орындары аса танымал. Жеңіл және әдемі декормен ерекшеленетін арт-деко стилінің қайта сәнге келгені аңғартылады. Бұраң және байсалды нобайлаумен, ассиметрия мен табиғи және өсімдік мотивтерімен безендірілген жиһаз декорының үрдісі байқалатын арт-нуво дизайнерлік шешімдері өте қызық.

Сау теңіз ас үйінің көпшілікке мәлім болғанына байланысты пайда болған жерортатеңіздік стилі кең таралды. Осы стильдегі мейрамханалар жарық түстермен, күн көзін мол кіргізетін, әуе кеңістігін үлкейтетін терезелермен ерекшеленеді. Мейрамхананың ішкі құрылысының жерортатеңіздік стилі үшін дәрекілік, қабырғалардың бояу мен әрлеудің қолмен безендірілгені, фактурлығын білдіретін қасиеттері тән.

Шығыс стиліндегі дәмханалар мен мейрамханалардың танымалдылығы кем емес. Бұл ішкі құрылыс этникалық атмосферамен ерекшеленеді. Нәзік және жинақы өрнектермен безендірілген айрықша жиһаз, табиғи реңдер, шамалы ассиметрия мен табиғи маталар – осының бәрі қазіргі заманғы жоғары технологиялық әлемге жетіспейтін табиғи қарапайымдылықты құруға көмектеседі.

Қоғамдық орындарға арналған ішкі құрылыстың қайталанбас дизайнын жасау – ең қиын мақсаттың бірі. Бұл жерде жаңаланған атмосфера келермендерде қандай сезім туғызатынын болжай алу керек. Түрлі елдерде дәмхананы қазіргі безендіруде үрдістер өзінің ерекшеліктерін иелінді,

соның нәтижесінде әр түрлі стильдердің арасында құпия қырлар пайда болады.

Ресейдегі дәмхана - ретро мен біртумалық. Пермь қаласында «Роллс» сәнді дәмханасы жаңғыртылды. Енді ол казиноны, өткен ғасырлық американдық ҚҚК стилін және сонымен қоса жапондық және тайвандық стильдердің қырын үйлестіреді. Қабырғаларды, едендер мен төбені безендіргенде ескі баспаханалар, журналдар, тиындар, ала-құла фактуралы тақталар қолданылды.

Ірі ішкі кеңістік жиһазбен немесе далдамен аймақтарға бөлінбеген. Қазіргі уақытта дизайнерлер қазіргі материалдарды және өзіндік тарихы, этникалық бейнесі және интернационалдығы бар материалдарды, жылы түстері және формасы, фактурасы құрамы қарапайым болғаны арқылы үйлестіруді іздестіруде.

Ресейлік дизайнерлер ретро стилінде безендірілген ішкі құрылысқа өз талғамын жиі бере бастады. Сонымен қоса екпін тек қана осы бағыттағы өзіне тән түстік шешімдерге ғана емес, бөлшектерге де қойылады. Ұлттық бейне мен ескілікті біріктіру ойы таратылған, бірақ дизайнның тақырыбы әрдайым орыс немесе славян көңіл-күйінде безендірілмеген. Оған дәлелдеме ретінде Пермь қаласындағы дәмхана.

Португалдық тәжірибе. Португалдық дизайнерлер наубайхананы безендіргенде қиялының еліргендігін көрсетті. Келермендердің әр түрлі күйімен үйлесе алатын ішкі құрылысты құру басты ой болып саналды. Сонымен қоса айналаны жалықтырмайтын әсеріне жету міндет көрді. Шешімі табылды: келермендерге арналған залды толықтай әр түрлі дизайндағы блоктарға бөлді.

Жарықтандыру мен төбелерге көп көңіл бөлінді. Дәл осы элементтер даладан жақсы көрініп, ғимараттың ішіндегі жағдайды туызады. Төбенің декоры ретінде торттың креміне еліктеме қолданылды. Бұл үшін төбенің бетінің кей жерлерін де балқытты.

Дизайнның мақсаты – таңдап алынған ортаны белгілі бір бейнеге сай етіп өзгерту. Интерьер дизайн ғимарат қабырғаларын жақсарту немесе сырт келбетін өзгертумен ғана шектелмейді. Ең бастысы – архитектуралық жобаның негізіне салынған қажеттіліктерді ынталандыру мен үйлестіру. Дизайнға байланысты шешімдерді қабылдауға көптеген факторлар әсер етеді. Ол таңдап алынған ғимараттың құрылысы, оны өзгертудегі шектеуліктер мен мүмкіншіліктер. Сонымен қатар ғимараттың қай мақсатта қолданылатындығы да (жұмыс, ойын сауық орталығы, демалыс орыны немесе дәмхана), интерьердың жеткізгісі келген ойы (күш, билік, қамқорлық, жетістіктер туралы немесе қарапайымдылық бейнесі) да маңызды рөл атқарады. Тағы бір маңызды фактор арнайы бір қондырғыларды сақтауға және орналастыруға арналған жеке орынның керектігі немесе жарықтың керектігі мен оның мөлшері, қауіпсіздік пен денсаулықты, кей жағдайларда арнайы қажеттіліктерді және т.б. жағдайларды қамтамасыз ету болып табылады.

Кафе мен интерьер дизайны сол ғимараттың өзіне толығымен сәйкес келіп, оның ортасына айтарлықтай өзгерістер әкелуі тиіс. Кафе интерьері дизайнынан және оның дұрыс ұйымдастырылуынан орынның атақты болып жақсы табыс көзіне айналуы да байланысты. Көп жағдайларда адамдарды жаңа орынға баруға итермелейтін де осы интерьерге деген қызығушылық. Осы интерьерге деген қызығушылық осы адамдардың сол орынға оралуына немесе достары мен таныстарын шақыруына әкеледі. Кафе дизайны – кешен ғимаратының ойласытырылған ұйымы мен интерьер стилі.

Көп жағдайларда бизнес ашар алдында кафе тиматикасы, кафе концепциясы және кафе бейнесі деген мағыналарды жолықтыруға болады. Тәжірибелерге сүйенсек көптеген адамдар бұл сөздердің мағынасын жете түсінбейді. Кафенің негізгі бейнесі деген не екендігі көпшілікке түсінікті болса да негізгі түсінік – кафе концепциясы. Осыған байланысты көп сұрақтар туындайды.

Көп жағдайларда кафе концепциясы деп кафе бейнесін келтіреді. Мысалы, латиноамерикалық кафе. Бұл кафе бейнесі. Немесе жиі кездесетін «қарапайым еуропалық кафе». Ол да кафе концепциясы емес, оның жай ғана бейнесі. Оның толық концепциясын құрастыруға тек қана бейнесін ойлап табу аз.

Концепция кафе бейнесін толық ашады, кафе қызметінің барлық құраушыларын бейнелейді, дизайнерлік шешімдердің, сауда маркасының, бөліктендіру стратегиясы, ас мәзірі, келушілер назарын аудару мен оларды сақтап қалу мақсатымен жүргізілген маркетингтік және жарнамалық бағдарламалар бойынша технологиялық тізбектегі дайындаудың нақты техникалық тапсырмалары болып табылады.

Ресторан концепциясы жазбаша түрде құрастырылып жасалынған болуы керек. Ол маркетингтік зерттеулер нәтижесіне сүйеніп жасалынған көп бетті, көлемді құжат. Маркетингтік

зерттеулер нәтижесі кафе бейнесінің белсенділігін таңдап алынған орынға байланысты белгілі бір уақытты және белгілі ақшалай қаражатты қарастырып жұмсаудың тиімділігін айқындайтын немесе оны жоққа шығаратын еркін сарапшы болып табылады. Таңдап алынған нақты кафе бейнесі арқылы қонақтардың дәл осы кафеге көңілін аударудың контингентін анықтауға болады.

Осылайша, кафе концепциясын нақты дайындап шығару үшін міндетті түрде маркетингтің зерттеулер нәтижесіне сүйену қажет.

Көптеген болашақ кафе иегерлері осындай маңызыды маркетингтің зерттеулер жүргізуден бас тартады. Ол іс шара әрине көп уақытты және қаражатты талап етеді. Бұл зерттеулерсіз іс бастауға бола ма? Негізінде, әрине болады. Оның екі түрі болады.

Өзіне өзі қызмет көрсететін қоғамдық тамақтану ғимараттарында және тамақтану мен демалу функцияларын қатар алып жүретін мекемелердің келушілеріне арналған орынды (вестибюль, дәретхана мен киім ілуге арналған орындарды қосқанда, түскі ас ішетін зал және т.б.) заттық кеңістіктік ұйымдастырылуға әр түрлі заттар жатады. Олар тағайындалу, жиһаздың топтастыру мен оның құрамы, қызметтік аймақтарында ажыратылады, дәлірек айтсақ шығ, тосу аймағы, сервистеу мен тағамды алу аймағы, тағамдану, қандай ад бір көңілді шоулар көру, ойын сауық немесе көңіл көтеру аймақтары.

Әр түрлі аудандар кәсіпорындағы жайлылыққа жауап беретін арнайы жиһазбен жабдықталады.

Түскі ас залдарындағы басты назар тағам қабылдау аудандарына бөлінеді. Жеңіл асханалар мен асханаларда мұндай аймақтар біртектес және қайталанатын жиһаздар тізбегін құрайды. Ол ырғақты қатарлар қарапайым формалы үстелдер мен орындықтардан тұрады; ал дәмханаларда - бұйым түрлері әлдеқайда күрделірек және орналастырудың түрлі тәсілдеріне ие. Кәсіпорын жиһаздың орналастыруы кең таралған бұл қатарлас болып көрінеді немесе түскі ас залын аудан ұтымды пайдалану қамтамасыз ететін диагональдік.

Кафетерий және барлардағы қызмет көрсетудің ерекшелігін оның сәулетшілік – орналастыру шешімдері және олардың заттарға қанығуының сипаттамасы анықтайды. Ол барлардың қабырғаға жақын орналасқан шешімі, бұл ретте кең таралған анау-шы иемдене ал майыстыр - бейнелі орындар. Олардыңның орындары бар жабдығын орналастыру островноеде квадрат иемдене алады немесе тік төртбұрышты пішін, қомақты немесе сопақ, көп қырлы немесе қисық сызықты. Бар табандылары орындықтармен немесе кресло мейрамханалардың түскі ас залдарын интерьерде композициялық акцент жиі сапада қолданады. Мынау түрлі бұйым қалптар, ырғақты қатардың мүмкіндік туғызады және бағандардың фасад тақталарын гүл ұйымы, жарық тағы басқалар.

Мейрамханалардың түскі ас залдарына кіре берісте бар тұрағының орналасуы авнзалдың құрылуына мүмкіндік туғызады.

Жалпы түрдегі қоғамдық тамақтану орындарындағы интерьердің архитектуралық шығармашылық ұйымдастырылуында шектеуші құрылымдар бөліктерінің сипаттамасы мен сапасы, түсті жарықтық безендірулер, келушілердің ақпартандылылғандық деңгейі және т.б. өте маңызыды.

Эстетикалық талаптармен жалпы түріндегі өзіне-өзі қызмет көрсетумен кәсіпорындардағы едендерді жабулаудың таңдауында қатар материалдарды тозу төзімділікке мұндай сияқты ескерілу керек, ал көшеге шығудың түзуімен жайлары үшін және суға шыдамдылық. Жол жамылғысының тозудың ресурсы келушілердің ағыстарын ең үлкен қарқындылық орындарында қалған еден 4 есе асып түсуі керек.

Дәмханаларға және мейрамханалар, қоректің қиыстыратын функциясы және шусыздық, дыбыс жұтатын қабілеттілік, жылу тұрақтылық демалыс басқа талаптарды талап етеді. Өзіне-өзі қызмет көрсету үшін күндіз пайдаланылатын материалдар баспанаға үйкеліске шыдамды болуы керек. Қабырғалар, бағаналарды әшекей үшін материал таңдау әртүрлі, әр объектіні композициялық шешімнен бағынышты болады Шағын жайларда материалдардың тіркестері интерьердің біртұтас қабылдауын жасауға есебінен ұмтылу керек және гүл шешімдері

Биіктікке қабырғаларды әшекейге жалпы түріндегі негізгі қолдану кезіндегі талаптарды қорек кәсіпорындарындағы екіден аспайтын су тұрақтылықты болып көрінеді. Келушілердің қарқынды ағындармен өткел жолдары маң және қабырғаларда көркем орналас қонатын орындар немесе пленкалы материалдар борт экрандауы керек немесе гигиеналық жабынмен мықты материалдарынан тақталарымен. Ылғалға төзімділік үстінде төбелерді әшекей таратылатын ие

болуы керек және буфеттермен. Кабырғаларды әшекей көрсетілетін маңызды талап және итерген, аралықта 250–300 Гц-ші көтерілген дыбыс жұтатын қабілеттілікті болып көрінеді.

Қоректің кәсіпорындарын интерьерде ерекше орын сәулетшілік - кеңістіктің шешімі айналыс итерген. Архитектуралық тәсілдер мында көпті пайдалануға болады. Түскі ас залдарында толық зауыт әзірліктің материалдарын перспективалық қолданылу.

Композициялық міндеттер де, техникалық та түскі ас залдарын жарықтың жайылған қабылдауы, дәмхана және шешілуге қилы рұқсат берген аспалы шырағандардың мейрамханалары. Оларды жеке залдар, зрительноны ерекшелеуге жай жіктелуге болады тағы сол сияқтылар, мұндай жарық жобалай үстелдерде жарықталғандықтың құлама еске сақтау керек, және өткел жолдардағы сегіз асуы керек – он еселі шама.

Жанып тұрушы төбе түрінде жарық беруші қондырғы үлкен өлшемді залдарда қолдану үшін ұсынылған болуы мүмкін.

Жалпы жарықтандырудың жүйесіне қосымша ретінді қабырға немесе үстелге қоятын шамдар бола алады.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Бретт М. Плитка в дизайне интерьеров // Энциклопедия. – Арт-родник, 2008.
2. Кэхилл К. Дизайн туалетных помещений. – Москва: Ниола 21 век, 2004.
3. Мартин З., Джулиус П. Основы эргономики // Человек, пространство, интерьер. – Изобразительное искусство, 2006.
4. Литвинов В. И. Практика современной экспозиции. – Москва, 2010.
5. Фриман Н. Цвет. – Журнал SPEECH, 2010. – № 6.

УДК 72.01

ЦЕНТР ТРАДИЦИОННЫХ ИГР

Ли Анастасия Аркадьевна

morichi.11@mail.ru

Студентка 5 курса по ОП 6В02120 - «Дизайн» Архитектурно-строительного факультета,
кафедры «Дизайн и инженерная графика»,
ЕНУ им. Л.Н.Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Научный руководитель – к.т.н., и.о. доцент Байжанова Ж.Б.

Традиционные игры – это те типичные для региона или страны виды деятельности, которые осуществляются без помощи и вмешательства технологически сложных игрушек, необходимо только использовать собственное тело или ресурсы, которые можно легко получить из природы, это могут быть камни, ветки, земля, цветы или предметы домашнего обихода, такие как пуговицы, нитки, веревки, доски и т. д. Эти мероприятия позволяют детям больше узнать о культурных корнях своего региона, способствуя сохранению культуры страны.

Они являются источником передачи знаний, традиций и культуры других времен, факт их реактивации предполагает углубление в корни и возможность лучше понять настоящее. Его постоянная практика как в обществе, так и в школе рассматривается как проявление детской независимости, которая сотрудничает с развитием двигательных навыков и способностей, поощряя активную и совместную игру среди мальчиков и девочек перед лицом технологической культуры, которая поощряет физическую активность.

Их цель может быть переменной, и они могут выполняться индивидуально или коллективно, хотя обычно они основаны на взаимодействии двух или более игроков, и их правила в основном просты. Это деятельность, которую дети выполняют для простого удовольствия от игры, они сами решают, когда, где и как играть. Для них не нужно использовать много материалов, а необходимые стоят не очень дорого.

Среди типичных действий, в которых используются предметы, являются: вихревое движение, йо-йо, гурруфио, вращение, метры, гонки в мешках, скакалка, палка и т. д. В то время как типичными действиями, в которых не используются предметы, являются: кошки-мышки,